

Datum van
inontvangstneming

:

11/04/2017

Zaak C-113/17

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

6 maart 2017

Verwijzende rechter:

Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slowakije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

24 januari 2017

Verzoekende partij:

QJ

Verwerende partij:

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad

Voorwerp van de procedure

Toekenning en intrekking van internationale bescherming – Uitlegging van richtlijn 2013/32/EU – Artikel 46, lid 3 – Weigering van de overheidsinstantie om bescherming toe te kennen – Rechterlijke toetsing van de administratieve besluiten inzake verzoeken tot toekenning van internationale bescherming – Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel – Bevoegdheid van de nationale rechter om rechtstreeks internationale bescherming toe te kennen – Mogelijkheid tot toekenning daarvan in beroep

Voorwerp en rechtsgrondslag van het prejudiciële verzoek

Uitlegging van het Unierecht, artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

1. Moet artikel 46, lid 3, van richtlijn 2013/32/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming (herschikking) (hierna: „procedurerichtlijn”) aldus worden uitgelegd dat de nationale rechter die moet beoordelen of de behoefte van een verzoeker aan internationale bescherming gegrond is, zelf mag besluiten verzoeker die bescherming te verlenen, omdat het weigeringsbesluit in het verleden herhaaldelijk nietig is verklaard en de zaak naar de overheidsinstantie is terugverwezen na herhaaldelijk slagen van het beroep, waardoor dat beroep niet daadwerkelijk lijkt, ook al blijkt uit de nationale regeling niet dat de rechter een dergelijke bevoegdheid heeft?

2. Indien de vorige vraag bevestigend wordt beantwoord, komt een dergelijke bevoegdheid dan ook toe aan de (hoogste) hogerberoepsrechter?

Aangevoerde bepalingen van gemeenschapsrecht

Verdrag betreffende de Europese Unie, meer in het bijzonder artikel 19, lid 1, tweede volzin

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, meer in het bijzonder de artikelen 7 en 52, lid 3

Richtlijn 2013/32/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming (herschikking), meer in het bijzonder de overwegingen 2 tot en met 4, 25 en de artikelen 46, leden 1 tot en met 3, en 51, lid 1.

Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (herschikking)

Richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 inzake normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming, meer in het bijzonder artikel 14, leden 1 tot en met 4.

Aangevoerde bepalingen van internationaal recht

Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, zoals gewijzigd bij de achtereenvolgende protocollen,

ondertekend te Rome op 4 november 1950, met name de artikelen 6, lid 1, 8, leden 1 en 2, en 13.

Het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen, zoals gewijzigd bij de achtereenvolgende protocollen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951, met name artikel 1A, lid 2.

Protocol betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te New York op 31 januari 1967, met name artikel 1, leden 1 en 2.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Grondwet van de Slowaakse Republiek

Artikel 46, leden 2 en 4

(2) Wie meent in zijn rechten te zijn benadeeld door een besluit van een overheidsinstantie, kan zich tot een rechter wenden teneinde de wettigheid van dat besluit te laten onderzoeken, tenzij de wet anders bepaalt. De toetsing van besluiten inzake grondrechten en fundamentele vrijheden kan echter niet aan de bevoegdheid van de rechter worden onttrokken.

(4) De voorwaarden en uitvoeringsbepalingen van de voorziening in rechte en van de andere vormen van rechtsbescherming worden bij wet vastgesteld.”

Artikel 53

„De Slowaakse Republiek verleent asiel aan vreemdelingen die worden vervolgd wegens de uitoefening van politieke rechten en vrijheden. Asiel kan worden geweigerd aan personen die in strijd met de mensenrechten en de fundamentele vrijheden hebben gehandeld. De voorwaarden worden bij wet vastgesteld.”

Wet nr. 99/1963 houdende het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, in de op de onderhavige zaak toepasselijke versie

§ 135, lid 1, tweede volzin:

„De rechter is ook gebonden door de beslissingen van de Ústavný súd (grondwettelijk hof) of van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens inzake fundamentele rechten en vrijheden.”

§ 244, lid 1:

„In bestuursrechtelijke geschillen gaat de rechter aan de hand van vorderingen of rechtsmiddelen na of de besluiten en gedragingen van de overheidsinstanties rechtmatig zijn.”

§ 250q, leden 2 en 3:

„(2) Bij de toetsing van de rechtmatigheid van besluiten inzake asiel en subsidiaire bescherming, moet de rechter uitgaan van de feitelijke situatie op het tijdstip van de uitspraak of de vaststelling van het besluit.

(3) De rechter oordeelt over het beroep met een beslissing waarbij hij het te herziene besluit bevestigt dan wel met een beslissing waarbij hij dat besluit nietig verklaart en de zaak terugverwijst voor een nieuw besluit. Inzake asiel en subsidiaire bescherming verklaart de rechter het besluit van de overheidsinstantie nietig en verwijst hij de zaak terug voor een nieuw besluit, zelfs indien hij, na het besluit te hebben onderzocht, van oordeel is dat de omstandigheden van de zaak na de vaststelling van het besluit door de overheidsinstantie, grondig veranderd zijn. § 250j, lid 5, is van toepassing naar analogie.”

Wet nr. 480/2002 inzake asiel en tot wijziging en aanvulling van een aantal wetten

§ 8, onder a):

„Tenzij anders bepaald in deze wet, verleent de minister asiel aan verzoekers die een gegronde vrees hebben voor vervolging in hun land van herkomst vanwege hun ras, nationaliteit, godsdienst, politieke overtuiging, of omdat zij tot een bepaalde sociale groep behoren, en om die redenen niet naar dat land kunnen of willen terugkeren.”

Wet nr. 162/2015 houdende het wetboek van burgerlijke rechtsvordering

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure

- 1 In 2010 heeft verzoeker, QJ, staatsburger van de Islamitische Republiek Iran, bij verweerder, het Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad (ministerie van Binnenlandse zaken van de Slowaakse Republiek, immigratiedienst), meermaals om internationale bescherming verzocht. Hij heeft zich daarvoor beroepen op de vrees te worden gestraft omdat hij met een vals Israëliësch reisdocument heeft gereisd, op problemen in verband met godsdienst in zijn land van herkomst, vervolging door de staat wegens niet-eerbiediging van de islamitische tradities en op de vrees voor zijn leven in geval van terugkeer naar zijn land van herkomst omdat hij er de doodstraf riskeert. Voorts heeft hij verklaard zich tot het christendom te hebben bekeerd.

De immigratiedienst heeft bij besluit van 20 september 2010 de procedure voor de toekenning van internationale bescherming beëindigd, maar de hogere overheidsinstantie heeft dat besluit nietig verklaard en verweerder verplicht de nieuwe grond van het verzoek te onderzoeken en daarbij rekening te houden met de voorlopige maatregel van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, waarmee dit hof tijdelijk de uitwijzing van verzoeker naar Iran verbodt.

- 2 Verweerder heeft bij besluit van 31 maart 2011 opnieuw geweigerd om verzoeker internationale bescherming toe te kennen, maar dat besluit is door de Krajský súd v Košiciach [regionale rechtbank te Košice] bij beslissing van 4 oktober 2011 nietig verklaard. In de loop van die gerechtelijke procedure heeft verzoeker een doopcertificaat overgelegd dat was afgegeven door de Grieks-katholieke kerk en waaruit bleek dat hij op 17 september 2011 op het Slowaakse grondgebied was gedoopt.
- 3 Na een aanvullend onderhoud, tijdens hetwelk verzoeker had verklaard dat hij als katholiek niet naar Iran kon terugkeren omdat hij er de doodstraf riskeerde wegens bekering tot een andere godsdienst, heeft verweerder bij besluit van 7 augustus 2012 opnieuw geweigerd om verzoeker internationale bescherming te verlenen. De Krajský súd v Bratislave (regionale rechtbank te Bratislava) heeft bij beslissing van 28 november 2012 het besluit bevestigd voor zover daarbij de internationale bescherming werd geweigerd in de vorm van asiel, maar heeft dat besluit nietig verklaard voor zover daarbij de subsidiaire bescherming werd geweigerd en heeft, wat laatstgenoemd aspect betreft, de zaak terugverwezen naar verweerder voor de verdere behandeling. Bij beslissing van 22 mei 2013 heeft de Najvyšší súd Slovenskej republiky (hoogste gerechtshof van de Slowaakse Republiek) op het beroep tegen de beslissing van de Krajský súd, verweerders besluit nietig verklaard en hem gelast te onderzoeken of verzoeker in het licht van de feitelijke vaststellingen niet moest worden erkend als een vluchteling „in loco” (ter plaatse).
- 4 Diezelfde situatie – weigering van verweerder om de bescherming toe te kennen, bevestiging van verweerders besluit door de Krajský súd v Bratislave (regionale rechtbank te Bratislava) en nietigverklaring van verweerders besluit bij beslissing van de Najvyšší súd (hoogste gerechtshof) – heeft zich herhaald in 2014 en in 2015. Laatstelijk heeft verweerder geweigerd om verzoeker internationale bescherming toe te kennen bij besluit van 25 april 2016 (hierna: „onderzochte beslissing”) op grond dat verzoeker niet was vervolgd in zijn land van herkomst en heeft hij geoordeeld dat verzoekers verklaring dat hij tot het christendom was bekeerd, ongeloofwaardig was. Ook dat besluit is bevestigd door de Krajský súd bij beslissing van 24 augustus 2016.
- 5 In het kader van het beroep tegen de beslissing van die Krajský súd (regionale rechtbank) heeft verzoeker met name de Najvyšší súd (hoogste gerechtshof) voorgesteld het Hof van Justitie krachtens artikel 267 VWEU te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van artikel 46, lid 3, van de procedurerichtlijn, teneinde vast te stellen of de uitdrukking „indien van toepassing, een onderzoek van de [...] internationale bescherming” kan worden uitgelegd in de zin van „indien van toepassing, de toekenning van internationale bescherming” en dus of de rechter van een lidstaat van de EU internationale bescherming mag verlenen op grond van artikel 46, lid 3, van de procedurerichtlijn.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 6 Verzoeker in het hoofdgeding beroept zich op de huidige regeling van wet nr. 480/2002 inzake asiel en op de ontoereikende omzetting van artikel 46, lid 3, van de procedurerichtlijn. Volgens hem blijkt uit het verloop van de procedure inzake zijn verzoek om toekenning van internationale bescherming dat die procedure niet voorziet in een daadwerkelijk rechtsmiddel, aangezien hij reeds sinds 2010, het tijdstip waarop hij dat verzoek heeft ingediend, in onzekerheid leeft, hetgeen schending kan vormen van zijn door de artikelen 3 en 8 van het EVRM gewaarborgde rechten.
- 7 Verweerder voert aan dat verzoeker in zijn land van herkomst niet werd vervolgd. Op basis van de resultaten van het onderzoek van zijn kennis van het christendom en van zijn activiteiten, heeft die rechter geoordeeld dat verzoekers gestelde bekering tot het christendom ongelooftwaardig was. Verweerder heeft zich niet uitgesproken over het verzoek om een prejudiciële beslissing.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 8 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 46, lid 3, van richtlijn 2013/32/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming. Ten grondslag aan het onderhavige verzoek liggen juridische dubbelzinnigheden die zijn ontstaan in het kader van een geschil tussen verzoeker – die om internationale bescherming heeft verzocht, wiens verzoek is geweigerd en die meermaals en met een voor hem gunstige uitkomst heeft verzocht dat een rechter de rechtmatigheid toetst van het administratieve besluit tot weigering van de internationale bescherming – en verweerder, het ministerie van Binnenlandse zaken van de Slowaakse Republiek, immigratiedienst, de overheidsinstantie die moet oordelen over de behoefte aan internationale bescherming.
- 9 **De kernvraag** die in de onderhavige zaak rijst is of in de geschetste omstandigheden voor de door de procedurerichtlijn (richtlijn 2013/32/EU) nagestreefde gemeenschapsdoeleinden kan worden volstaan met een bepaling van intern recht op grond waarvan het de nationale rechter niet is toegestaan rechtstreeks te oordelen over de toekenning van internationale bescherming.
- 10 In de loop van de hierboven beschreven procedure betreffende verzoekers verzoek is de vraag gerezen of, indien een overheidsinstantie het verzoek om toekenning van internationale bescherming meermaals afwijst, niettegenstaande het feit dat de besluiten door de nationale rechters herhaaldelijk nietig zijn verklaard, het rechtsmiddel dat krachtens het nationale recht voor verzoeker openstaat, als een daadwerkelijk rechtsmiddel in de zin van artikel 46, lid 3, van de procedurerichtlijn kan worden beschouwd.

- 11 Volgens de nationale rechter rust krachtens artikel 46, lid 1, van de procedurerichtlijn op de Slowaakse Republiek, als lidstaat van de Europese Unie, de verplichting ervoor te zorgen dat voor personen die om internationale bescherming verzoeken een **daadwerkelijk rechtsmiddel** bij een rechterlijke instantie openstaat tegen het besluit inzake hun verzoek om internationale bescherming. Voorts is in de procedurerichtlijn bepaald aan welke voorwaarden dat daadwerkelijke rechtsmiddel moet voldoen om aan lid 1 te voldoen, te weten dat dit rechtsmiddel een volledig en ex nunc onderzoek van zowel de feitelijke als de juridische gronden omvat, met inbegrip van, indien van toepassing, een onderzoek van de behoefte aan internationale bescherming.
- 12 In overweging 25 van de procedurerichtlijn is voorts gepreciseerd dat, teneinde ervoor te zorgen dat personen die bescherming behoeven als vluchteling in de zin van artikel 1 van het Verdrag van Genève of als persoon die voor subsidiaire bescherming in aanmerking komt, correct als zodanig worden erkend, **elke verzoeker, daadwerkelijk toegang moet hebben tot de procedures, en, bij een negatieve beslissing, het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel bij een rechterlijke instantie.**
- 13 In de procedure rijst dan ook de vraag of het aan de orde zijnde artikel 46, lid 3, van de procedurerichtlijn toereikend is omgezet in de Slowaakse rechtsorde. De verwijzende rechter brengt in herinnering dat hij in de onderhavige procedure heeft gehandeld volgens de wetsbepalingen die van kracht waren vóór de vaststelling van de nieuwe regeling, die van kracht is vanaf 1 juli 2016 en uitvoering geeft aan richtlijn 2013/32/EU van 26 juni 2013 en richtlijn 2013/33/EU van 26 juni 2013, met 20 juli 2015 als uiterste datum voor de omzetting.
- 14 In vergelijking met de vorige interne regeling, volgens welke bij het onderzoek van de rechtmatigheid van een besluit bij de rechterlijke toetsing moest worden uitgegaan van de *feitelijke situatie op het tijdstip van de vaststelling van het bestreden besluit*, moet sinds de wetwijziging die plaatsvond bij de omzetting van artikel 46, lid 3, van de procedurerichtlijn (herschikking), de rechter bij wie een verzoek tot toetsing van de rechtmatigheid van een besluit inzake asiel en subsidiaire bescherming aanhangig is gemaakt, uitgaan van de *situatie die bestond op het tijdstip van de uitspraak of de vaststelling van zijn beslissing*.
- 15 De wetgever heeft in dat verband een specifieke grond voor de nietigverklaring van het besluit van de overheidsinstantie inzake asiel en subsidiaire bescherming geformuleerd, in die zin dat de rechter het besluit van de overheidsinstantie nietig verklaart en de zaak voor een nieuw onderzoek terugverwijst, zelfs indien hij, na het besluit te hebben onderzocht, tot de slotsom komt dat de omstandigheden van het concrete geval na de vaststelling van het besluit van de overheidsinstantie wezenlijk veranderd zijn. Tevens mag de rechter de nodige bewijzen bijeenbrengen voor het onderzoek van het bestreden besluit.

- 16 Twijfel rijst of een dergelijke formulering inhoudelijk een omzetting vormt van de verplichting die krachtens artikel 46, lid 3, van de procedurerichtlijn op de rechter rust om de zaak volledig (zowel de feitelijke als juridische gronden) en ex nunc (dat wil zeggen op het tijdstip van vaststelling van de beslissing van de rechter) te onderzoeken. De rechter is zich daar evenwel van bewust en heeft de verbindende aard ervan geëerbiedigd in overeenstemming met artikel 288, lid 3, VWEU.
- 17 Vaststaat dat ook in een dergelijke regelgevingscontext de rechter de *rechtmatigheid* onderzoekt van het besluit van de overheidsinstantie, ook al beoordeelt hij de situatie van het concrete geval op het tijdstip waarop hij zijn eigen beslissing neemt en kan hij de overheidsinstantie dus niet verwijten geen rekening te hebben gehouden met eventuele nieuwe relevante feitelijke en juridische omstandigheden. Ook in een dergelijke situatie staat de regeling de rechter namelijk enkel toe het besluit van de overheidsinstantie nietig te verklaren.
- 18 In de onderhavige zaak heeft verzoeker zich beroepen op het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel en aangevoerd dat de procedurerichtlijn in het Europese asielrecht het **beginsel van hoger beroep** heeft ingevoerd, dat wordt gekenmerkt door de wijze waarop de beroepsinstantie haar beslissing neemt, te weten aldus dat deze de beslissing van eerste aanleg mag wijzigen door zelf over de zaak ten gronde te oordelen.
- 19 Hoewel kan worden ingestemd met de stelling dat de bepalingen van artikel 46, lid 3, van de procedurerichtlijn die een volledig en ex nunc onderzoek van zowel de feitelijke als de juridische gronden van het concrete geval vereisen, lijken aan te sluiten bij bovengenoemd beginsel (dat verschilt van het **cassatiebeginsel**, volgens hetwelk de rechter beslist op basis van de feitelijke en juridische situatie die bestond op het tijdstip van vaststelling van het besluit van de overheidsinstantie, zoals het geval was inzake internationale bescherming vóór de wijziging van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering op 20 juli 2015), kan niet worden voorbijgegaan aan het feit dat in de tekst van genoemd artikel 46, lid 3, van de procedurerichtlijn niet uitdrukkelijk is voorzien in de mogelijkheid voor de rechter om zelf internationale bescherming toe te kennen.
- 20 Genoemd lid 3 van artikel 46 van de procedurerichtlijn bevat evenwel behalve de formulering van het vereiste „dat een daadwerkelijk rechtsmiddel een volledig en ex nunc onderzoek van zowel de feitelijke als juridische gronden omvat”, ook de zinsnede „met inbegrip van, indien van toepassing, een onderzoek van de behoefte aan internationale bescherming overeenkomstig richtlijn 2011/95/EU”.
- 21 De rechter is zich ervan bewust dat op basis van een letterlijke uitlegging niet onmiskenbaar tot de slotsom kan worden gekomen dat de uitdrukking „indien van toepassing, een onderzoek van de behoefte aan internationale bescherming” zonder enige twijfel betekent „indien van toepassing, de toekenning van internationale bescherming”. Het lijkt namelijk aannemelijk dat de wetgever een dergelijk voornemen waarschijnlijk met andere ondubbelzinnige bewoordingen

als „toekenning” of „erkenning” zou hebben geuit, zoals is gebeurd in een ander punt van de procedurerichtlijn [zie bijvoorbeeld artikel 2, onder b) en j), of in de kwalificatierichtlijn (zie bijvoorbeeld artikel 2, onder b) en e)].

- 22 In dat verband verwijst de verwijzende rechter echter naar de leden 1 en 4 van artikel 14 van de kwalificatierichtlijn (met als opschrift „Intrekking, beëindiging of weigering tot verlenging van de vluchtelingenstatus”), waarin de woorden „de door een regerings-, administratieve, rechterlijke of quasi-rechterlijke instantie verleende vluchtelingenstatus” worden gebruikt, wat erop wijst dat die wijze van besluitvorming eveneens mogelijk is.
- 23 Hoewel uit de rechtspraak van het Hof van Justitie en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens niet volgt dat een beroep alleen dan daadwerkelijk is indien de rechter zelf de internationale bescherming kan toekennen, kan uit die rechtspraak worden afgeleid dat de rechterlijke toetsing grondig en volledig moet zijn en dat het juridische en administratieve stelsel in zijn geheel moet waarborgen dat het rechtsmiddel daadwerkelijk is.
- 24 In de onderhavige zaak heeft verzoeker aangevoerd dat sinds de indiening van zijn eerste asielverzoek in 2009 ruim zeven jaar zijn verstreken, dat hij wegens die lange termijn in onzekerheid leeft en dat de handelswijze van de overheidsinstanties, die niet in staat zijn om zijn asielverzoek binnen een redelijke termijn te behandelen, schending vormt van de artikelen 3 en 8 van het EVRM en, in geval van uitwijzing naar Iran, tevens van artikel 3 van het EVRM.
- 25 De uitlegging volgens welke de nationale rechter enkel bevoegd is om te oordelen over de rechtmatigheid van besluiten van een overheidsinstantie tot weigering van internationale bescherming en, in geval van nietigverklaring van een dergelijk besluit, de zaak alleen maar mag terugverwijzen naar de overheidsinstantie voor de verdere behandeling, zonder dat de nationale rechter zelf mag oordelen over de behoefte aan internationale bescherming, ook indien de overheidsinstantie herhaaldelijk besluit de internationale bescherming te weigeren, is dan ook niet toereikend om de doelstelling van genoemd artikel van de procedurerichtlijn te bereiken.
- 26 Met betrekking tot de **tweede vraag** brengt de Najvyšší súd in herinnering dat, hoewel momenteel een nieuwe regeling inzake burgerlijke rechtsvordering van kracht is, die rechterlijke instantie in de onderhavige zaak optreedt als hogerberoepsrechter. Daarom bestaat er een uitzondering op het beginsel dat procedurele bepalingen onmiddellijk van toepassing zijn, die met name zijn grond vindt in de bijzondere aard van de bestuursrechtelijke procedure, op grond waarvan overgangsbepalingen voor de nieuwe regeling mogen worden ingevoerd zodat de exhaustief genoemde procedures die zijn ingeleid vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet, op basis van de bestaande wetgeving worden afgerond. Tegen de beslissingen van de verwijzende rechter staan geen gewone rechtsmiddelen open.

- 27 Gelet op de formulering van artikel 46, lid 3, van de procedurerichtlijn [een volledig en ex nunc onderzoek van zowel de feitelijke als juridische gronden, met inbegrip van, indien van toepassing, een onderzoek van de behoefte aan internationale bescherming „**zulks ten minste** in beroepsprocedures **voor een rechterlijke instantie van eerste aanleg**”], is het voor het verdere verloop van de procedure voor de verwijzende rechter dus van belang te bepalen of, indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, de aan de orde zijnde bevoegdheid van de rechter om zelf internationale bescherming toe te kennen ook geldt voor de hogerberoepsrechter (rechter in tweede aanleg). Een logische uitlegging van het recht en de toepassing van het beginsel a minori ad maius ondersteunen dat standpunt.